

Ekobrottsmyndigheten

Swedish Economic Crime Authority

Tillsammans mot ekobrott

SOI den 16 april 2024

Sara Persson

Vilka är vi på Ekobrottsmyndigheten

- En av Sveriges två åklagarmyndigheter- specialister på ekonomisk brottslighet där företag används som brottsverktyg.
- Ekobrottsmyndigheten upptäcker, avbryter, utreder och lagför ekonomiska brott.
- Vårt arbete genomsyras av ett brottsförebyggande perspektiv.
- Vi arbetar aktivt för att återföra vinsterna av brott.

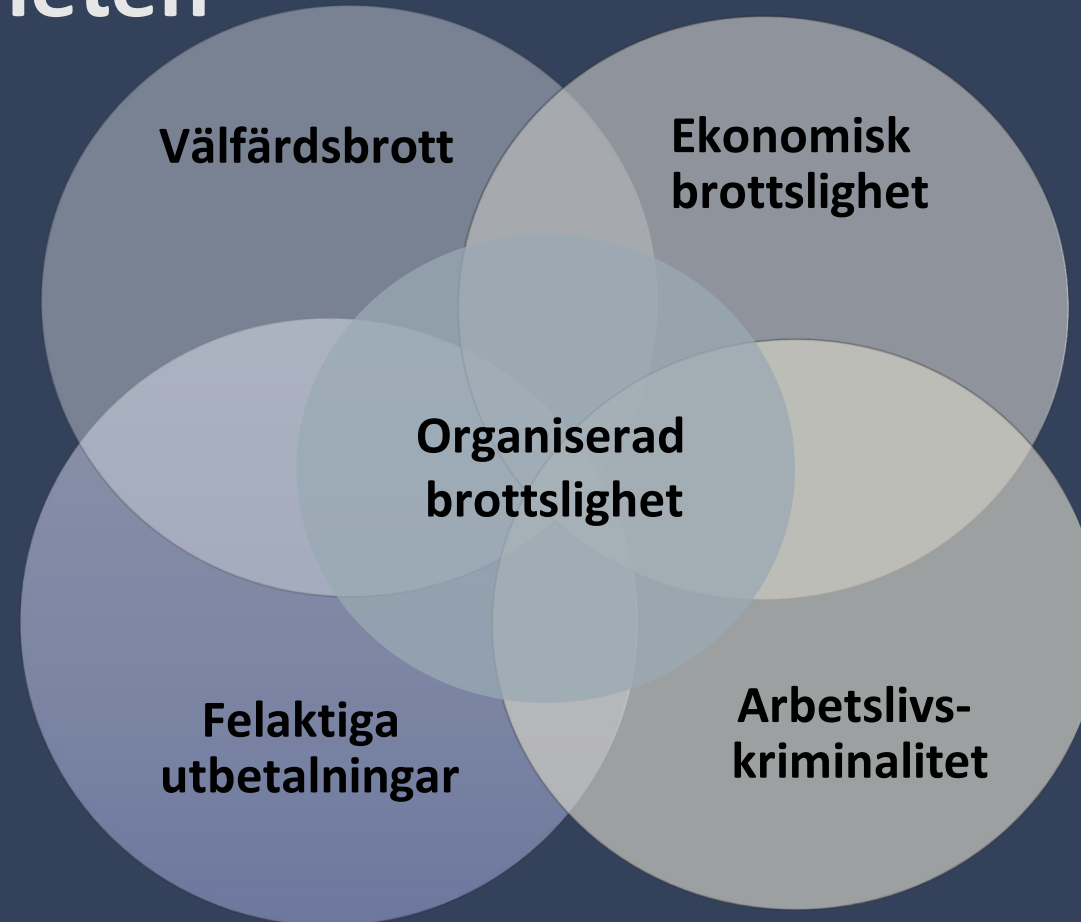
Varför företag som brottsverktyg?

- Företag krävs för att begå vissa typer av brott
 - relativt låg upptäcktsrisk, stor tillgång målvakter
- Gör det möjligt för kriminella att skapa en legal fasad
 - ofta blandning svart och vit verksamhet, alibikontroller av myndigheterna
- Möjlighet att kvalificera sig för förmåner som sjukpenning, pension m.m.
 - falska kontrolluppgifter, medföljande brottslighet
- Penningtvätt- nödvändigt för att få in brottvinster i den legala ekonomin

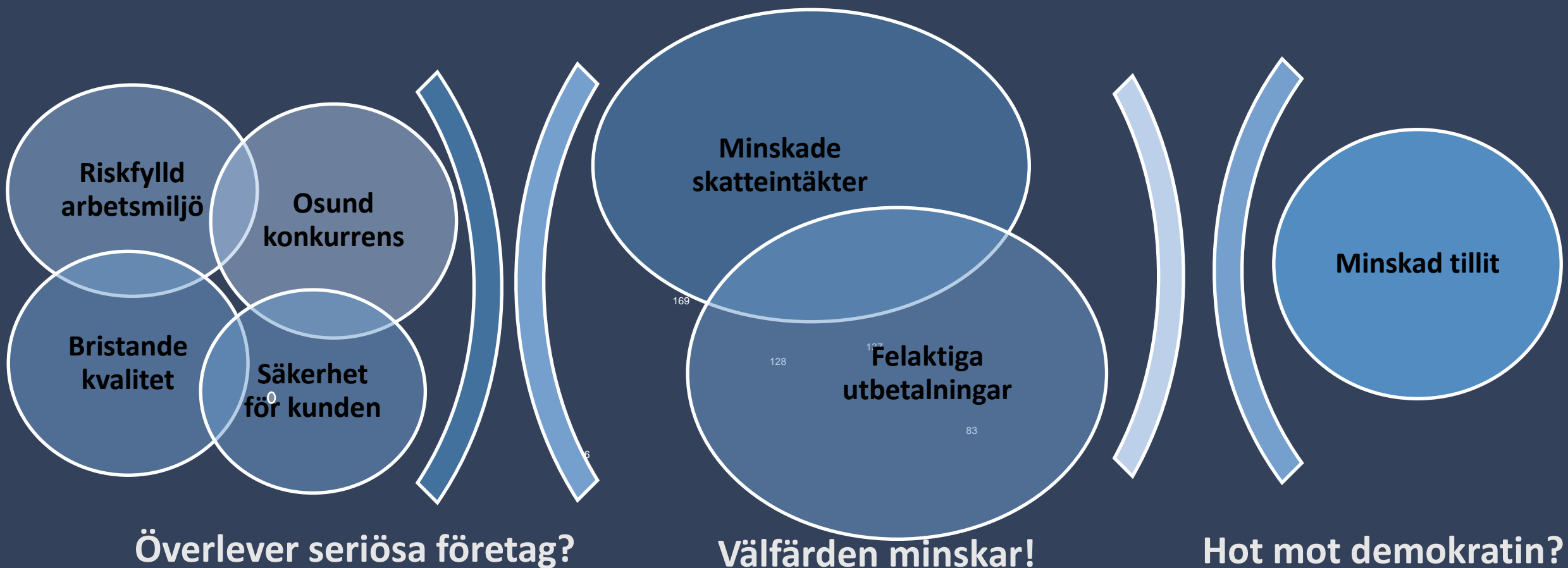
Varför ökar den ekonomiska brottsligheten?

- Det är billigt och enkelt att skaffa bolag/företag
- De flesta system är fortfarande tillitsbaserade- i bästa fall ytliga kontroller
- Stor tillgång till målvakter
- Rörligheten och till exempel momsregler inom EU möjliggör vissa brottsupplägg
- Hög grad av digitalisering
- Stora vinster men låg upptäcktsrisk och mildare konsekvenser vid upptäckt
- Ett sätt att sprida riskerna

Ekonomisk brottslighet är en central del i den grova och organiserade brottsligheten

Ekonomisk brottslighet- olika effekter

Varför ska ni förebygga ekonomisk brottslighet?

- Samhället behöver agera på alla nivåer
- Mörkertalet av brott som inte upptäcks eller går att åtala för är stort
- Upptäcka brottslighet tidigt
- Alla behöver förebygga ekobrott-upphandlingen ger verktyg för det

Verktyg

- Riskbedömning
- Kontroller före och löpande
- Fördjupade kontroller

Kriminella finns där pengar finns

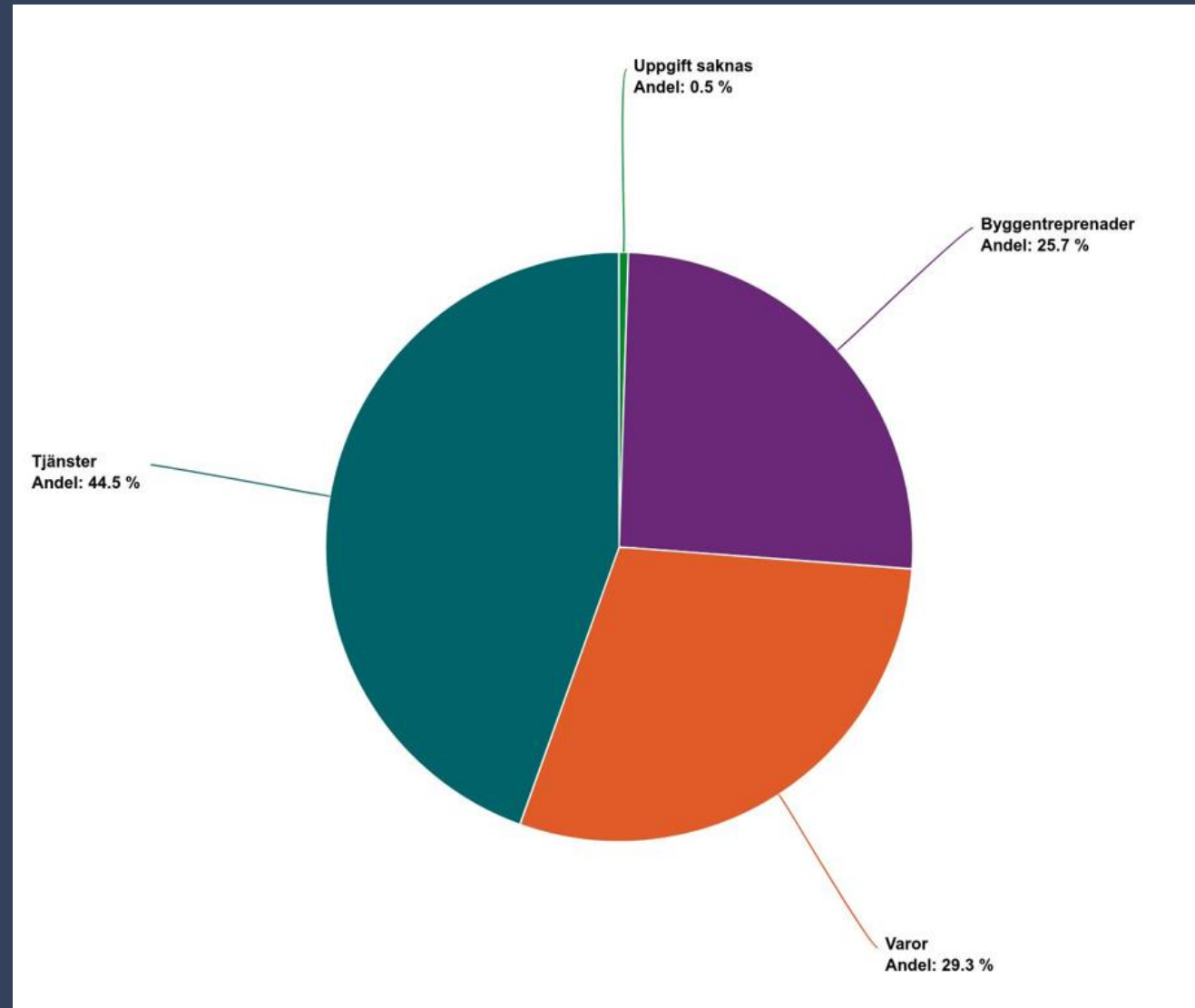
- 80 procent av högriskaktörerna inom den organiserade brottsligheten i Europa använder företag
- En tredjedel av personer som förekommer i Polisens underrättelsedatabas har haft eller har kopplingar till bolag
- Brottsvinster mellan 100-150 miljarder kronor per år

Opportunistisk kriminalitet

- Corona-stöd, Covid-test
- Konsulentstödda familjehem och HVB

Statistik 2022

- Kommuner och regioner köpte tjänster av företag för 200 miljarder
- Ökning 5 % 2021-2022
- 270 miljarder-kontrakterade värden som annonserats i Sverige

Exempel- så ser brottsligheten ut

Fastigheter och ekonomisk brottslighet

Finansiering-
Svindlerier/bedrägerier

Markanvisning/avyttring
/ombildning
Penningtvätt/Brott mot
ABL

Byggprocessen:
Skattebrott, A-krim,
miljöbrott, penningtvätt

Rivning:
A-krim, miljöbrott

Uthyrning/hotell/BRF:
Oredlighetsbrott, bedrägerier,
plundring

Försäljning: Bedrägerier mot banker/
köpare, penningtvätt

Bokföringsbrott, försvårande av skattekontroll

Brottslighet kopplat till byggsektorn

- Arbetstlivskriminalitet (personer med svag position på arbetsmarknaden betalas med svarta, låga löner, saknar försäkringar)
- Skattenundandragande och osund konkurrens
- Har ibland stort våldskapital
- Kvalitetsbrister som inte syns!
- Konkurer = Inga garantier när bolagen "försvinner"
- Farliga bostäder/byggnader och arbetsplatser
- Bryter mot andra regler än bara de som gäller ekonomisk brottslighet- säkerhet, miljö etc
- Inbrott/prostitution och smuggling av tobak/cigaretter våld och stölder etc.

+ Följ

Byggarna var krigsflyktingar – fick ingen lön
Nu stämmer facket företaget: "Ett mardrömsärende"

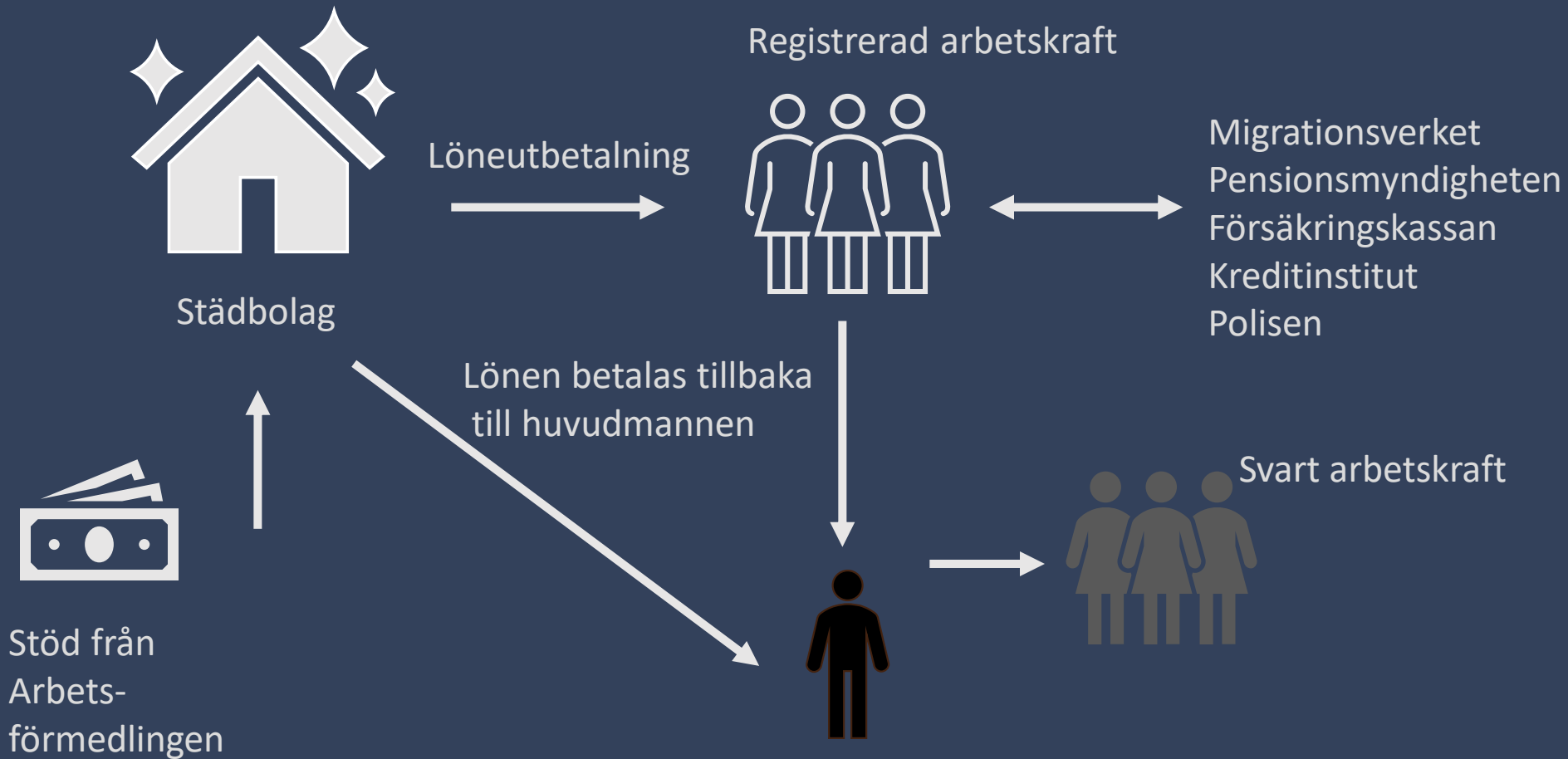
"De fuskar med det mesta"
Byggchefens svar på fackets kritik • Har känt till problemen sen januari

Larm om missförhållanden i nya villaidyllen
Fackförbundet: "Kommunen borde ställa krav på byggherren"

Arbetslivskriminalitet. falska kontrolluppgifter – samhällseffekter

Målvakter och utnyttjade identiteter

- Marginaliserade personer från t.ex. baltiska staterna och Polen
- Ansöker om invandring till Sverige för gästarbete
- Folkbokför sig på så kallade klusteradresser
- Tilldelas ett svenskt personnummer/samordningsnummer
- Ansöker om skatteverkets ID med E-legitimation
- Öppnar stort antal bankkonton, bankdosor, bank-id och öppnar dörren till välfärden
- Registreras som företrädare på svenska aktiebolag/ enskilda firmor hos Bolagsverket
- Identiteten stannar kvar i Sverige men personen åker tillbaka till sitt hemland

Välfärdsbrott- ekonomisk brottslighet från vaggan till graven

Omni Toppheter Senaste nytt Bevakningar Sök

SVENSKA VÅRDEN ☆

Region Stockholm bryter avtal med fertilitetsklinik

Region Stockholm säger upp avtalet med den privata vårdgivaren Eliva Clinic som bland annat utför IVF-behandling och aborter. Det rapporterar Dagens Medicin.

Under 2020-2021 undanhöll bolaget 600 000 kronor i redovisade intäkter, vilket ledde till en granskning, skriver DN.

- Vi har hittat exempel på att man inte bedriver vård utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, säger Eva Bring, avdelningschef för specialiserad vård på hälso- och sjukvårdsförvaltningen, till tidningen.

Förutom brister som äventyrar patientsäkerheten har det också funnits systematiska brister i hur vården debiterats, enligt granskningen.

Politikerna om tandvårdsfusket. Foto: SVT/TT

Tandvårdsbolag fakturerade för avlidna patienter

UPPDATERAD 29 JUNI 2020 PUBLICERAD 29 JUNI 2020

Överdebiteringar, felbehandlingar och till och med exempel på fakturor som skickats för avlidna patienter. SVT kan nu avslöja ett omfattande fusk bland tandvårdsbolag i Stockholms län, där patienterna som drabbas ofta är dementa eller lider av psykisk ohälsa.

SVT kan nu berätta om ett omfattande fusk bland tandläkarföretag som utför en speciell typ av tandvård och där regionen står för notan. Regionens egen utredning visade att bara drygt 40 procent av fakturorna som skickats in hade täckning och sammanlagt har runt en miljon kronor krävts tillbaka.

Exempel-familjehemsföretag

- Betalar privata levnadskostnader –allt från restaurangbesök till helikoptrar
- Omkostnadsersättning till andra än familjehem
- Fastighet köps av företaget, företrädaren övertar fastigheten till kraftigt underpris
- Pengar tas ut ur verksamheten utan att det redovisas
- Stödköp från annan verksamhet
- Orimliga löner/ löner utan motprestation
- Skapa vita inkomster åt kriminella
- Konkursrelaterad brottslighet- Lönegarantier- fiktiva fordringar, löneutbetalningar personalstyrkan ökar inför konkurs.
- Glider ofta under radarn fram till konkurs/ kris

Så har "Strängnäs" dragit in miljonbelopp av kommunerna – se kartläggningen i klippet.
Foto: Simon Krona

Nyckelperson i Foxtrot i härva med familjehem

UPPDATERAD 7 DECEMBER 2023 PUBLICERAD 9 OKTOBER 2023

35-åringen från Strängnäs uppges ha en nyckelroll i Rawa Majids kriminella nätverk. Han har tidigare varit involverad i omsorgsföretag – som fakturerat kommuner på miljonbelopp för familjehemsplacerade ungdomar.

Bandidos-koppling till ifrågasatt HVB-hem

Sverige • En man med tydliga kopplingar till Bandidos Mc i Göteborg riskerar ett kännbart fängelsestraff. Han misstänks ha drivit ett HVB-hem för ensamkommande barn – grundat på förfalskade handlingar.

Förebygga

Framgångsfaktorer

- Att motverka ekonomisk och organiserad brottslighet kan inte bara en uppgift för rättsvårdande myndigheter
- Använda både straffrättsliga och administrativa verktyg
- Skapa ett systematiskt brottsförebyggande arbete som genomsyrar hela organisationen/samhället
- Tillsätta tillräckliga resurser för att kunna göra kontroller/bygga barriärer mot kriminell infiltration
- Skapa en kultur som främjar ändamålsenliga kontroller
- Samverkan och informationsdelning
- Riskbaserade arbetssätt
- MOD!

Oseriösa aktörer har ofta lärt sig att ha fina fasader

- Registrerade för F-skatt
- Registrerade för moms
- Registrerade för arbetsgivaravgifter
- Inga restföringar (i alla fall inte i början)

Det behövs en fördjupad kontroll för att upptäcka dem!

Riskbaserat arbetssätt och förankring inom hela organisationen är nödvändigt!

Se bakom fasaderna- fördjupad kontroll behövs

- Kontroll av årsredovisningen
- Kapacitetsberäkning
- Företrädarna-andra/tidigare bolagsengagemang, tidigare företrädare och omständigheter kring dessa
- Kontroll av beslut och domar
- (Kontroll av arbetsplats)

Underlag till beslut

Underlag till (revision) kravuppfyllnad arbetsrättsliga villkor

Följ upp beslut!

Arbeta riskbaserat- exempel på riskområden

Arbetslivskriminalitet

Personer med en svag position på arbetsmarknaden
Arbetskostnaden är den stora kostnaden
Underentreprenörer i flera led för att dölja
brottsligheten

Välfärdsbrott

Man riktar sig till personer med dålig insyn i
samhället, svag förankring till majoritetssamhället
Syftet med verksamheten är att finansiera en annan
verksamhet
Svårt att få insyn i verksamheten och vad som faktureras

Penningtvätt

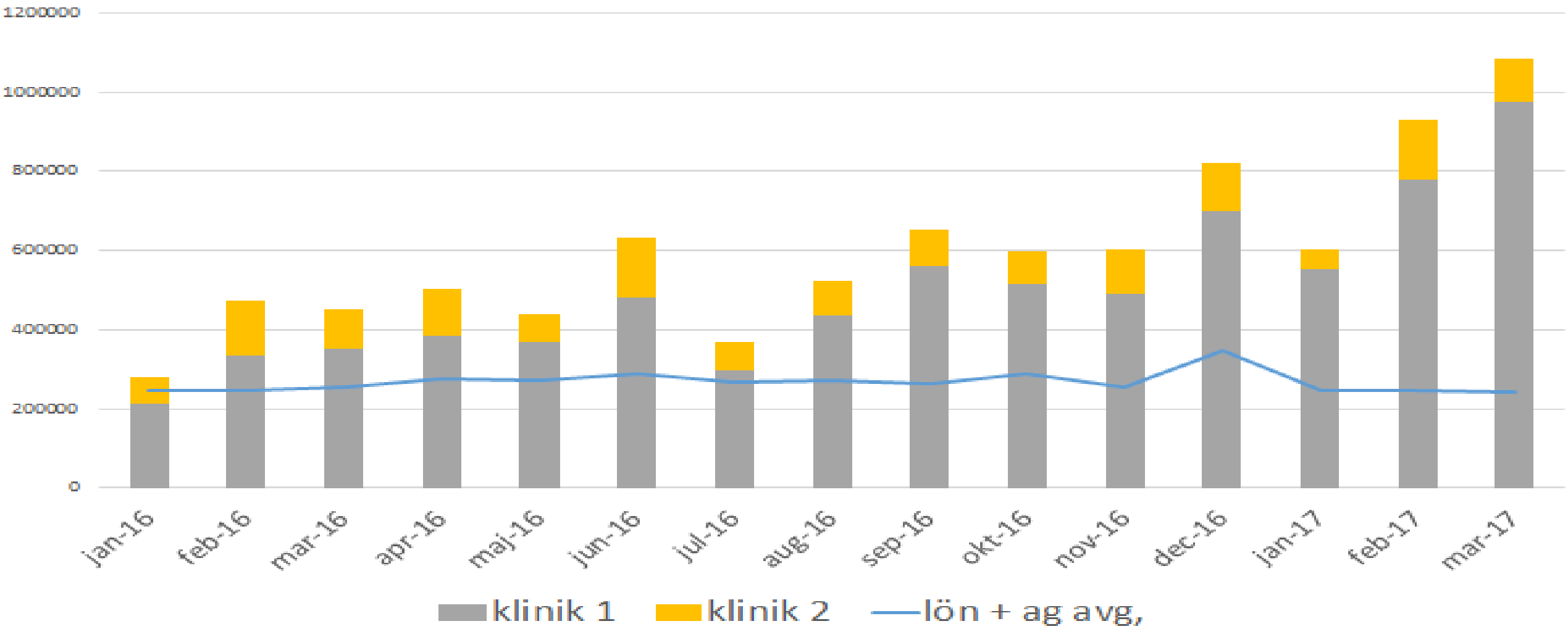
Kontantintensiva branscher
Svår att avgöra en värde eller existensen av
underlaget för en transaktion
Stora summor

Andra risker

Stora ekonomiska skillnader mellan att följa
regelverk och inte göra det
Snabba beslut/kriser/undantag

Verksamhets specifika risker- tandvård

Utbetalat tandvårdsstöd samt redovisad lön

Att agera utifrån riskerna

A-krim?

Arbetsrättsliga villkor
Underentreprenörer
Kapacitets-/ lönsamhetsberäkningar
Arbetsmiljökontroller
Verifiera intyg/tillstånd

Dolda företrädare

Orimliga/okunniga företrädare
Träffa företrädare- legitimation
Tidigare engagemang/ referenser
Var kommer pengarna ifrån?

Överfakturering

Begära in verifikationer
Granska räkenskapsmaterial
huvudbok/grundbok

Risker för kvalitetsbrister/ missförhållanden?

Verksamhetsbesök
Dialog med andra/ beslut från andra
Dialog med brukare/ kunder

Oriktiga uppgifter om företagets ekonomi/räkenskaper

Rimliga/nödvändiga kostnader
Dubbelfinansiering
Fakturaskrivande bolag
Hur finansieras verksamheten?

Information, kunskap, mod och resurser!

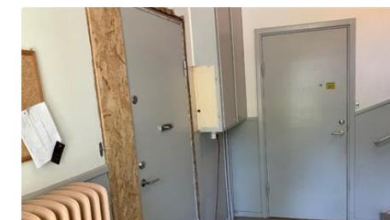
- Domar och beslut- inte bara straffrättsliga avgöranden
- Samverka med det sunda näringslivet
- Samverka med lokala medier –tänk upplevd risk
- Viljan, förståelsen och kunskapen måste genomsyra hela organisationen
- Samverka inom och mellan kommuner
- Tänk efter före och ha en plan B

Södertälje

Kemtvätt döms till böter

Kampen mot avfallet Saknade tillstånd och hade omfattande brister

Delade upp lägenheter utan bygglov

Östertälje Bostadsrättsförening kan straffas för två extra lägenheter

KRÖNIKA

Leif Granlind Det kan bli guld värt i det här slutspelet

Basket Här är fem punkter från SBBK:s seger

Att förebygga ekonomisk brottslighet handlar om mer än pengar!

SOCIALTJÄNSTEN För tre veckor sedan mördades en 17-årig pojke som var åtalad för medhjälp till mord. Han var placerad på familjehem via ett företag som socialtjänsten anlitat. Under tre månader hade ingen koll på var han bodde, vilket uppdagades först när polisen inledde en utredning.

I mars mördades en 17-årig pojke i **Stockholm** bara en dag innan han skulle ställas inför rätta för medhjälp till ett mord midsommardagen 20 juni 2020. Trots att han bedömdes leva under hot lyckades inte socialtjänsten, i vars vård han befann sig, skydda honom. Det här har

Göteborg | 2023-09-15 | av Anders Abrahamsson

Husdoktorn döms till fängelse för grova bokföringsbrott

Utförde falska covidtester • Redovisade inte inkomster på miljonbelopp.

ARBETSMILJÖ Hissolyckan

Hissolyckan: "Två ukrainare utan anställningskontrakt bland de omkomna"

Två av de omkomna i hissoolyckan i måndags var ukrainska arbetare som började jobba på bygget för bara två veckor sedan - utan anställningskontrakt. Detta enligt den fackliga organisationen Solidariska byggare.

Slog till mot bygge i Glasberga – grep åtta personer: "Såg för jäkligt ut"

Årets sämsta bygge 2015. Men problemen bara fortsätter i Glasberga sjöstad. Byggnadsarbetare har jobbat utan fallskydd och på farliga ställningar. – Det såg för jäkligt ut, säger Mattias Hellberg på Arbetsmiljöverket.

Så ska verkligen ni göra polisens jobb...

Exempel på vad vi för göra men inte ni

- Tvinga personer att komma på förhör
- Spela in och lyssna på personer i hemlighet
- Tvinga oss in i personers hem och ta deras saker
- Kroppsbesiktiga personer och ta DNA-prov
- Läsa personers mail/ söka igenom datorer/telefoner

Exempel på ni får göra men inte vi

- Bestämna vad man får och inte får göra om man har avtal med er
- Reglera beteenden som inte framgår av brottsbalken
- Stoppa pengar från att gå ut till företag

Vad vi kan göra tillsammans

- Använda varandras information från beslut/domar/ förundersökningar
- Använda information för riskanalyser/ fokusera utredningsresurser
- Analysera brister i regelverk och föreslå ändringar

- Skapa mervärde tillsammans!

Det är mer effektivt att förebygga

Exempel Elma Assistans

- Åtal 2013 för brottslighet mellan 2005 och 2012
- 29 miljoner i felaktigt utbetalad assistansersättning, 2 miljoner i andra bidrag
- 6 månaders förhandling i tingsrätten, 8 månader i hovrätten
- Huvudåtalade dömdes till 6 år respektive 5 år och sex månaders fängelse. Sammanlagt tjugo personer dömdes till fängelsestraff.

Foto: TT

Den så kallade assistanshärvan är det dyraste målet hittills i landet med sina 84 miljoner kronor i omkostnader.

Kostnaderna för de 37 advokaterna i målet uppgick till cirka 96 miljoner kronor i tingsrätten, och 40 miljoner i hovrätten.

Avslutningsvis

- Ekonomisk brottslighet går att förebygga och stoppa
- Brottsligheten sker i de system som vi äger- vi kan förändra dessa
- Det finns en generell förvänta kring att vi faktiskt motverkar ekonomisk brottslighet
- Sker många viktiga initiativ för att motverka ekonomisk brottslighet
- Genom att bekämpa den ekonomiska brottsligheten får vi god förmåga att motverka organiserad brottslighet i stort- både med straffrättsliga, administrativa och förebyggande åtgärder
- Vi kommer aldrig kunna bygga system som är helt vattentäta, men vi kan bygga system som är svåra och kostnadskrävande att utnyttja för att begå brott!

Ekobrottsmyndigheten

Swedish Economic Crime Authority

Vägledning - förebygg arbetslivskriminalitet genom upphandling

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/forebygg-arbetslivskriminalitet/>

Checklista – varningssignaler oseriösa aktörer

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/checklista-undvik-oseriosa-aktorer>

www.ekobrottsmyndigheten.se